

**MINISTERSTWO RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
DEPARTAMENT POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ**

INFORMATOR

PROGRAM ROZWOJU RODZINNYCH DOMÓW POMOCY NA ROK 2023

Warszawa, październik 2022

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
PODSTAWOWE INFORMACJE O RODZINNYCH DOMACH POMOCY	4
PODSTAWOWE INFORMACJE O PROGRAMIE ROZWOJU RODZINNYCH DOMÓW POMOCY NA ROK 2023	6
PYTANIA I ODPOWIEDZI OPRACOWANE DLA PROGRAMU ROZWOJU RODZINNYCH DOMÓW POMOCY NA ROK 2023	9

WSTĘP

Program rozwoju rodzinnych domów pomocy na rok 2023 jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie wsparcia osób wymagających pomocy ze względu na wiek lub niepełnosprawność, a jego strategicznym celem jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych świadczonych w rodzinnych domach pomocy oraz rozwój tej formy wsparcia.

Program jest realizowany od 2022 r. i jest adresowany do gmin: miejskich, wiejskich, miejsko – wiejskich.

Forma usług opiekuńczych w postaci rodzinnego domu pomocy jest ogniwem pośrednim w systemie pomocy społecznej pomiędzy usługami opiekuńczymi świadczonymi w miejscu zamieszkania, a całodobową placówką specjalistycznego wsparcia, jaką jest dom pomocy społecznej. Biorąc pod uwagę procesy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa istnieje potrzeba rozwoju rodzinnych form wsparcia dla osób, które wymagają szerokiego zakresu usług opiekuńczych, ale jednocześnie nie wymagają jeszcze umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Doświadczenia pokazują, że rodzinne domy pomocy są formą wsparcia, która jest słabo rozwinięta, a jednocześnie świadomość na temat tej formy pomocy jest bardzo niska.

Mając na uwadze powyższe, w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej opracowano program wspierający rozwój rodzinnych domów pomocy, który będzie kontynuowany w roku 2023. Przedmiotowy *Informator programu* stanowi zbiór wskazówek dla pracowników urzędów wojewódzkich oraz pracowników jednostek samorządu terytorialnego, ale również dla podmiotów zainteresowanych uruchomieniem domu, które mają na celu ułatwienie procedury aplikowania o dofinansowanie w ramach programu.

Informator został podzielony na trzy części:

- pierwsza – to podstawowe informacje na temat zasad funkcjonowania rodzinnych domów pomocy,
- druga - to podstawowe informacje o programie,
- trzecia – to zestaw pytań i odpowiedzi, odnoszących się do najważniejszych obszarów programu.

Mamy nadzieję, że niniejszy dokument będzie dla Państwa pomocnym źródłem informacji w zakresie interpretacji zapisów ujętych w programie „Rozwoju rodzinnych domów pomocy” na rok 2023.

PODSTAWOWE INFORMACJE O RODZINNYCH DOMACH POMOCY (RDP)

Czym jest rodzinny dom pomocy:

formą usług opiekuńczych i bytowych świadczonych całodobowo.

Dla kogo:

dla nie mniej niż trzech i nie więcej niż ośmiu zamieszkujących wspólnie osób wymagających z powodu wieku lub niepełnosprawności wsparcia w formie usług opiekuńczych i bytowych.

Kto może prowadzić:

osoba fizyczna lub organizacja pożytku publicznego (OPP).

Na jakiej podstawie:

na podstawie umowy zawartej przez osobę fizyczną albo OPP z gminą właściwą ze względu na miejsce położenia RDP (lub gminą sąsiednią).

Na jakiej podstawie prawnej udzielane jest wsparcie:

1. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 poz. 2268 z późn. zm.):
 - ✓ art. 52 ustawy - w przypadku braku możliwości zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osoba wymagająca z powodu wieku lub niepełnosprawności pomocy innych osób może korzystać z usług opiekuńczych i bytowych w formie rodzinnego domu pomocy,
 - ✓ art. 36 pkt 2 lit. I ustawy - świadczeniem niepieniężnym z pomocy społecznej jest świadczenie usług opiekuńczych w rodzinnym domu pomocy.
2. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy (Dz. U. poz. 719).

W jakim budynku może być prowadzony rodzinny dom pomocy:

rodzinny dom pomocy świadczy usługi bytowe i opiekuńcze w budynku mieszkalnym jednorodzinym, którego właścicielem lub najemcą jest:

- 1) osoba fizyczna prowadząca rodzinny dom pomocy, w którym ta osoba zamieszkuje,
- 2) organizacja pożytku publicznego - w przypadku rodzinnego domu pomocy prowadzonego przez organizację pożytku publicznego.

Kto kieruje osoby do rodzinnego domu pomocy:

osobę wymagającą wsparcia do rodzinnego domu pomocy kieruje kierownik ośrodka pomocy społecznej na podstawie decyzji administracyjnej o skierowaniu (na pobyt okresowy lub stały).

Jak ustalana jest odpłatność za pobyt w rodzinnym domu pomocy:

- ✓ pobyt w rodzinnym domu pomocy jest odpłatny do wysokości odpowiadającej poniesionym miesięcznym wydatkom ustalonym w umowie dotyczącej prowadzenia rodzinnego domu pomocy zawartej między gminą a osobą fizyczną albo organizacją pożytku publicznego, prowadzącymi rodzinny dom pomocy,
- ✓ przy ustalaniu opłaty z tytułu pobytu w rodzinnym domu pomocy stosuje się odpowiednio art. 61 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (odpłatność jak w przypadku domów pomocy społecznej, tj. w pierwszej kolejności z dochodu mieszkańca).

Czy dom powinien spełniać określone wymogi:

Standardy, rodzaj i zakres usług bytowych i opiekuńczych świadczonych przez rodzinny dom pomocy określone zostały w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy.

Osobom przebywającym w rodzinnym domu pomocy zapewnia się, dostosowane do ich sprawności psychofizycznej, całodobowe:

- usługi bytowe, w tym: miejsce pobytu, wyżywienie, utrzymanie czystości,
- usługi opiekuńcze, w tym udzielanie pomocy w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnację, w tym pielęgnację w czasie choroby, kontakty z otoczeniem, inne czynności wynikające z indywidualnych potrzeb.

Rozporządzenie określa też szczegółowe wymogi dotyczące np. wielkości pokoi czy wymogi dotyczące budynku oraz pomieszczeń wspólnego użytkowania.

Kto kontroluje rodzinne domy pomocy:

W ramach nadzoru kierownik ośrodka, w imieniu i z upoważnienia wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, przeprowadza kontrolę w rodzinnym domu pomocy co najmniej raz na pół roku.

PODSTAWOWE INFORMACJE O PROGRAMIE

CEL PROGRAMU

Strategicznym celem programu jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych świadczonych w rodzinnych domach pomocy oraz rozwój tej formy wsparcia.

Cele szczegółowe:

- 1) wsparcie finansowe samorządów gminnych w zapewnieniu osobom niesamodzielnym pomocy w formie usług opiekuńczych świadczonych w rodzinnych domach pomocy poprzez dofinansowanie kosztów, jakie gminy ponoszą w związku z kierowaniem osób do rodzinnych domów pomocy,
- 2) wsparcie finansowe tworzenia nowych rodzinnych domów pomocy, poprzez dofinansowanie remontów oraz zakupu wyposażenia niezbędnego do uruchomienia nowego domu w budynku, który gmina planuje udostępnić z własnych zasobów organizacji pożytku publicznego lub osobie fizycznej celem uruchomienia domu lub też wsparcie finansowe tworzenia nowego domu w budynku będącym własnością organizacji pożytku publicznego w sytuacji dofinansowywania przez gminę realizacji zadania na podstawie art. 25 ustawy o pomocy społecznej.

ADRESACI PROGRAMU

Bezpośrednimi adresatami programu są gminy (miejskie, wiejskie, miejsko-wiejskie).

ZAKRES PODMIOTOWY PROGRAMU

czyli komu można udzielić wsparcia w ramach programu

- 1) gminom, które mają podpisaną umowę z OPP lub osobą fizyczną na prowadzenie rodzinnego domu pomocy i kierują bądź planują skierować osoby do rodzinnego domu pomocy,
- 2) gminom, które posiadają w swoich zasobach budynek, który planują w formie najmu udostępnić OPP lub osobie fizycznej w celu uruchomienia rodzinnego domu pomocy,
- 3) gminom, które na zasadach wynikających z art. 25 ustawy o pomocy społecznej planują dofinansować tworzenie rodzinnego domu pomocy w budynku będącym własnością organizacji pożytku publicznego.

ZAKRES PRZEDMIOTOWY PROGRAMU

czyli na co należy przeznaczyć środki finansowe przyznane z programu

Program zakłada dwa moduły:

MODUŁ I:

- ✓ pierwszy moduł dotyczy dofinansowania kosztów, jakie gminy ponoszą w związku z kierowaniem osób do rodzinnych domów pomocy;

- ✓ w sytuacji kiedy miesięczny koszt pobytu jest wyższy niż opłaty ponoszone z dochodu mieszkańca, różnicę pokrywa gmina kierująca osobę do rodzinnego domu pomocy, tym samym gmina partycypuje w kosztach pobytu osoby kierowanej do rodzinnego domu pomocy;
- ✓ w module I gmina może wnioskować o częściowe dofinansowanie kosztów, jakie co miesiąc ponosi z tytułu kierowania osób wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych do rodzinnych domów pomocy;
- ✓ dofinansowanie dotyczy zarówno pobytu osób po raz pierwszy kierowanych w roku 2023 do rodzinnych domów pomocy, jak również osób skierowanych przed dniem 1 stycznia 2023 r. do rodzinnych domów pomocy.

MODUŁ II:

- ✓ drugi moduł umożliwia uzyskanie wsparcia w dwóch przypadkach:
 - 1) w sytuacji, kiedy gmina planuje udostępnić z własnych zasobów budynki dla organizacji pożytku publicznego lub osoby fizycznej, celem uruchomienia w nim rodzinnego domu pomocy na podstawie umowy zawartej z gminą (moduł IIA),
 - 2) w sytuacji, kiedy gmina planuje podpisanie umowy z organizacją pożytku publicznego na prowadzenie rodzinnego domu pomocy, jednocześnie dofinansowując na podstawie art. 25 ustawy o pomocy społecznej realizację zadania polegającego na tworzeniu rodzinnego domu pomocy realizowanego przez organizację pożytku publicznego w budynku który jest własnością OPP (moduł IIB);
- ✓ wsparcie w obydwu przypadkach w module II jest jednorazowe i jest przeznaczone na dofinansowanie remontu lub zakupu wyposażenia celem dostosowania budynku będącego w zasobach gminy, bądź budynku będącego własnością organizacji pozarządowej do wymogów *rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy.*

FINANSOWANIE PROGRAMU

czyli podstawa prawna udzielenia wsparcia finansowego oraz wysokość dotacji przyznawanej w ramach programu

Wsparcia finansowego dla gmin udziela się na podstawie art. 115 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej:

Jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu pomocy społecznej, przy czym wysokość dotacji nie może przekroczyć 80% kosztów realizacji zadania, z zastrzeżeniem ust. 2.

Moduł I - dofinansowanie kosztów, jakie gminy ponoszą w związku z kierowaniem osób do rodzinnych domów pomocy (koszty pobytu osób w placówkach):

- ✓ do 30% kosztów ponoszonych przez gminy za pobyt osób kierowanych do rodzinnych domów pomocy przed 1 stycznia 2022 r.

- ✓ do 50% kosztów ponoszonych przez gminy w przypadku osób skierowanych decyzją administracyjną do rodzinnego domu pomocy w roku 2022 lub w roku 2023.

Moduł II – dofinansowanie kosztów remontu lub zakupu wyposażenia w przypadku tworzenia nowego rodzinnego domu pomocy:

- ✓ dofinansowanie do 80% kosztów realizacji zadania, tj. kosztów remontu lub zakupu wyposażenia celem dostosowania budynku do potrzeb uruchomienia w nim rodzinnego domu pomocy.

JAK UZYSKAĆ DOFINANSOWANIE Z PROGRAMU

czyli zgłaszanie zapotrzebowania na środki finansowe w ramach programu

Gmina zgłasza zapotrzebowanie na środki na dofinansowanie zadań w ramach programu rozwoju rodzinnych domów pomocy wypełniając *formularz zapotrzebowania*, który jest udostępniany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) – dla każdego z modułów odrębnie.

- ✓ Zapotrzebowanie składane w ramach modułu I jest zapotrzebowaniem odnoszącym się do szacunkowych założeń dotyczących planowanej liczby osób, za które gmina będzie ponosić odpłatność w związku z ich skierowaniem do rodzinnego domu pomocy jak również szacunkowych kwot odpłatności,
- ✓ Zapotrzebowanie gmina składa do urzędu wojewódzkiego,
- ✓ Urząd wojewódzki przekazuje zbiorcze zapotrzebowanie z terenu województwa do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- ✓ Podziału środków z dotacji dokonuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej,
- ✓ Złożenie zapotrzebowania nie jest równoznaczne z przyznaniem środków we wnioskowanej wysokości.

PRZYKŁADOWE PYTANIA I ODPOWIEDZI OPRACOWANE DLA PROGRAMU ROZWOJU RODZINNYCH DOMÓW POMOCY NA ROK 2022

1. W jaki sposób gmina wylicza kwotę zapotrzebowania w module I w przypadku odpłatności za osoby, które dopiero będą kierowane do rodzinnych domów pomocy w roku 2023?

W tym wypadku zapotrzebowanie dotyczy szacunkowej kwoty, tj. kalkulacji opartej na hipotetycznie przyjętej liczbie osób, które gmina może skierować do domu oraz opartej na szacunku wysokości opłat ponoszonych przez gminę w 2023 r., w związku ze skierowaniem tych osób do rodzinnego domu pomocy. Niemniej jednak ta szacunkowa kwota zapotrzebowania wyliczona musi być w oparciu o pewien stan faktyczny.

Przykład:

Gmina ma podpisaną umowę z rodzinnym domem pomocy, w którym przebywa 5 mieszkańców, za pobyt których gmina ponosi odpłatność. Jednocześnie dom na dzień aplikowania o środki dysponuje nadal 3 wolnymi miejscami, tj. potencjalnie gmina ma możliwość skierowania do domu jeszcze trzech osób. W ocenie gminy realne jest, że w 2023 r. trzech mieszkańców gminy zawnioskuje o tę formę wsparcia, jednocześnie spełniając wymogi ustawowe do ich skierowania do domu.

Kalkulując kwotę zapotrzebowania na środki odnoszące się do nowo kierowanych osób gmina może zawnioskować o maksymalnie 50% szacunkowej kwoty wyliczonej przy wzięciu pod uwagę następujących wartości:

- 3 osoby x średnia miesięczna szacunkowa odpłatność za osobę (wyliczona na podstawie kosztów ponoszonych przez gminę za osoby, które obecnie przebywają w rodzinnym domu pomocy) x szacunkowa liczba miesięcy roku, w jakich gmina potencjalnie będzie ponosić odpłatność za te osoby

2. Jaki jest maksymalny możliwy poziom dofinansowania w ramach modułu I?

Możliwy maksymalny poziom dofinansowania w ramach modułu I zależy jest od tego, czy:

- dofinansowanie dotyczy kosztów gminy ponoszonych za osoby kierowane do rodzinnych domów pomocy przed 1 stycznia 2022 r. – w tym przypadku gmina może wystąpić o dofinansowanie ze środków budżetu państwa maksymalnie do 30% ponoszonych w 2023 r. kosztów tytułem opłat za pobyt tych osób w rodzinnych domach pomocy,

- czy też dofinansowanie będzie dotyczyło kosztów ponoszonych przez gminy za osoby skierowane do rodzinnych domów pomocy po 1 stycznia 2022 r. (tj. osoby skierowane w 2022 lub nowo kierowane w 2023 roku – w tym wypadku możliwy poziom dofinansowania ze środków budżetu państwa jest wyższy, tj. do 50%

ponoszonych w 2023 r. kosztów tytułem opłat za pobyt tych osób w rodzinnych domach pomocy.

Uwaga:

Za osobę kierowaną po 1 stycznia 2022 r. należy rozumieć zarówno:

- Pana X, który został skierowany do rodzinnego domu pomocy decyzją wydaną w styczniu 2022 r., w której wskazano iż świadczenie w formie pobytu w rodzinnym domu przysługuje od 1 lutego 2022 r.,

jak również:

- Pana Y, który został skierowany do rodzinnego domu pomocy decyzją wydaną w grudniu 2021 r., w której wskazano iż świadczenie w formie pobytu w rodzinnym domu przysługuje od 1 stycznia 2022 r.

Kluczowe w powyższym jest to, że skierowanie dotyczy roku 2022, tj. osoba stała się mieszkańcem domu w tym roku.

W przypadku jeżeli Pan Z został skierowany do rodzinnego domu pomocy decyzją z 1 grudnia 2021 r., w której wskazano, że świadczenie w formie pobytu w domu przysługuje od 26 grudnia 2021 r. – jest traktowany jako osoba skierowana przed 1 stycznia 2022 r. i w takim wypadku możliwy poziom dofinansowania w 2023 roku w ramach programu wynosi do 30% kosztów gminy ponoszonych za pobyt tej osoby w rodzinnym domu pomocy.

3. Co jest kosztem realizacji zadania w ramach modułu I i jak gmina, powinna obliczyć kwotę dofinansowania w ramach modułu I, którą może otrzymać, jeżeli przystąpi do programu rozwoju rodzinnych domów pomocy w roku 2023?

Kosztem realizacji zadania są wydatki, jakie co miesiąc ponosi gmina w związku z pobytem osób skierowanych decyzjami administracyjnymi do rodzinnych domów pomocy, ponoszone przez gminy od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r.

Koszt realizacji zadania liczony jest od poniesionych wydatków ogółem w danym roku tytułem odpłatności za osoby skierowane i przebywające w rodzinnych domach pomocy¹.

4. Czy gmina może przystąpić do programu, jeżeli kieruje osoby do rodzinnego domu pomocy na terenie gminy sąsiedniej?

¹ Na podstawie § 8 ust. 1 rozporządzenia pobyt w rodzinnym domu pomocy jest odpłatny do wysokości odpowiadającej poniesionym miesięcznym wydatkom ustalonym w umowie dotyczącej prowadzenia rodzinnego domu pomocy zawartej między gminą a osobą fizyczną albo organizacją pożytku publicznego, prowadzącymi rodzinny dom pomocy, a zgodnie z ust. 2 przy ustalaniu opłaty z tytułu pobytu w rodzinnym domu pomocy stosuje się odpowiednio art. 61 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Tak, jeżeli kwestie kierowania do rodzinnego domu pomocy na terenie gminy sąsiedniej zostały unormowane formalnie, np. na podstawie porozumienia pomiędzy gminami, a kierowanie do domu odbywa się zgodnie z przepisami ustawy na podstawie decyzji administracyjnej kierownika ośrodka pomocy społecznej i gmina ponosi koszty pobytu tych osób w domu, jest możliwość wnioskowania o środki w ramach modułu I.

5. Czy gmina może jednocześnie wnioskować o środki w module I i module II?

Tak, jest możliwe wnioskowanie o środki na uruchomienie nowego domu (moduł II), a jednocześnie złożenie szacunkowego zapotrzebowania na środki w module I (koszty jakie poniesie gmina w 2023 r. w związku z opłatami za pobyt osób skierowanych do rodzinnego domu pomocy).

Przykład:

Harmonogram zadania zakłada uruchomienie nowego domu np. w sierpniu 2023 r. i jest realna możliwość kierowania do niego osób od tego miesiąca. W takim przypadku możliwe jest złożenie zapotrzebowania na dofinansowanie w maksymalnej wysokości 50% kosztów, jakie szacunkowo gmina będzie ponosić za pobyt nowo skierowanych osób do rodzinnego domu pomocy w miesiącach sierpień-grudzień 2023 r.

6. Czy w ramach modułu II gmina może wnioskować o środki finansowe na utworzenie więcej niż jednego domu?

Tak, nie ma formalnych przeciwwskazań do wnioskowania o środki na utworzenie więcej niż jednego domu. Należy jednak pamiętać, że ostateczne decyzje o podziale dotacji zostanie podjęta przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. W pierwszej kolejności dofinansowane będą gminy z tych województw na terenie których nie funkcjonują żadne domy.

7. Czy w ramach modułu IIA programu możliwe jest przyznanie dofinansowania w sytuacji kiedy gmina dysponuje budynkiem, który miałby zostać zaadoptowany na rodzinny dom pomocy, jednak budynek nie jest własnością gminy, a jedynie gmina ma formalnie uregulowane prawo do jego długoletniego użytkowania?

W ramach modułu IIA możliwe jest dofinansowanie nowo tworzonych rodzinnych domów pomocy celem dostosowania pomieszczeń do stosownych wymogów przez dofinansowanie remontu pomieszczeń lub zakupu wyposażenia w budynkach, jakie gmina planuje udostępnić z własnych zasobów organizacjom pożytku publicznego lub osobom fizycznym planującym uruchomienie domu na podstawie umowy zawartej z gminą. Dofinansowanie dotyczy remontów lub wyposażenia pomieszczeń w budynkach będących w zasobach gminy i udostępnianych przez gminę osobie fizycznej lub OPP celem prowadzenia rodzinnego domu pomocy. Mając na względzie powyższe, wyjaśniam, że możliwość dofinansowania w ramach

modułu II programu dotyczy co do zasady **budynków, które stanowią własność gminy.**

W szczególnych sytuacjach, istnieje możliwość rozważenia przyznania środków w ramach modułu IIA na remont lub zakup wyposażenia budynku, do którego gmina nie posiada prawa własności, ale ma prawo jego długoletniego użytkowania. Jest to jednak możliwe tylko i wyłącznie przy spełnieniu szeregu warunków dających gwarancję długotrwałego użytkowania nieruchomości, co z kolei gwarantowałoby utrzymanie trwałości realizacji zadania przez minimalny wymagany zapisami programu okres tj. 5 lat, jak również w terminie późniejszym. W związku z powyższym rozważenie ewentualnej możliwości przyznania środków wymaga dokonania szczegółowej analizy i oceny pod kątem określenia zarówno gwarancji długotrwałego użytkowania budynku, jak i występujących w tym zakresie ryzyk (np. jaka jest prawna podstawa użytkowania przez gminę budynku, okres na jaki dokonano użyczenia, od jak dawna gmina użytkuje budynek, podmiot użyczający). Pod uwagę należy wziąć, że na podstawie § 7 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy, decyzję w sprawie skierowania do rodzinnego domu pomocy wydaje się na pobyt stały, tak więc wszelkie prawne uwarunkowania funkcjonowania domu muszą dawać gwarancję stabilności. Należy pamiętać, że zgodnie z zapisami programu, w przypadku przyjęcia i wykorzystania dotacji w ramach modułu II gmina zobowiązuje się do zapewnienia utrzymania trwałości zadania w terminie 5 lat, tj. do dnia 31 grudnia 2028 r. Za utrzymanie trwałości zadania należy rozumieć kontynuowanie zlecenia przez gminę prowadzenia rodzinnego domu pomocy oraz utrzymanie miejsc w rodzinnym domu pomocy. W tym czasie jednostka samorządu jest zobowiązana do przedstawiania corocznych sprawozdań z kontynuacji realizacji zadania właściwemu wojewodzie.

8. Czy składając zapotrzebowanie na środki w ramach modułu II gmina musi już mieć podpisaną umowę na prowadzenie nowego rodzinnego domu z OPP lub osobą fizyczną?

Nie, na etapie wnioskowania o środki gmina nie musi mieć jeszcze dopełnionych formalności związanych z podpisaniem umowy na prowadzenie domu z podmiotem, który będzie prowadził nowo tworzony w 2023 r. dom. Przed złożeniem zapotrzebowania gmina dokonuje dokładnej analizy potrzeb w tym zakresie oraz faktycznych możliwości realizacji zadania we współpracy z organizacją pożytku publicznego lub osobą fizyczną, tak aby zminimalizować ryzyko ewentualnej rezygnacji z realizacji zadania na późniejszych etapach realizacji programu. Przy czym wybór podmiotu, który będzie prowadził dom (oczywiście z zachowaniem wszelkich procedur w tym zakresie, m.in. wynikających z ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub przepisów dotyczących zamówień publicznych) w sposób istotny wpływa na

minimalizowanie ryzyka rezygnacji z realizacji zadania, niemniej jednak nie jest warunkiem koniecznym już na etapie składania zapotrzebowania na środki.

9. Czy dofinansowanie w ramach modułu II może dotyczyć remontów lub zakupu wyposażenia już istniejących rodzinnych domów pomocy?

Nie, dofinansowanie w ramach modułu II może dotyczyć tylko nowo tworzonych domów, tj. domów uruchamianych w 2023 r.

10. Czy jest możliwość udzielenia dofinansowania w ramach modułu II jeżeli lokal, w którym planuje się uruchomienie domu jest własnością osoby fizycznej?

Nie, dofinansowanie w ramach modułu IIA dotyczy tylko remontów lub wyposażenia pomieszczeń w budynkach będących w zasobach gminy i udostępnianych przez gminę osobie fizycznej lub organizacji pożytku publicznego celem prowadzenia rodzinnego domu pomocy. Udostępnienie następuje w formie najmu, tym samym osoba fizyczna czy organizacja pożytku publicznego staną się najemcami lokalu.

Drugim wariantem możliwym w ramach modułu II jest dofinansowanie przez gminę kosztów remontu lub wyposażenia pomieszczeń w budynkach będących własnością organizacji pożytku publicznego, w którym organizacja na mocy umowy z gminą planuje uruchomić rodzinny dom pomocy. W takim przypadku dofinansowanie przez gminę realizacji zadania OPP następuje na podstawie art. 25 ustawy o pomocy społecznej, zaś w ramach programu wsparcie finansowe otrzymuje gmina – do 80% kosztów jakie poniosła na dofinansowanie realizacji zadania przez organizację pożytku publicznego (moduł IIB).

11. Czy w ramach modułu II możliwe jest dofinansowanie kosztów budowy?

Nie, dofinansowane mogą zostać tylko koszty remontu lub zakupu wyposażenia, do wszystkich pomieszczeń budynku, które będą służyły mieszkańcom. Z dotacji nie może być finansowana infrastruktura towarzysząca, np. garaże, altany, zieleń, drogi/dojazdy itp.

12. Czy w ramach dofinansowania modułu II możliwe jest dofinansowanie pomieszczeń kotłowni?

Dofinansowanie może dotyczyć remontu i zakupu wyposażenia do wszystkich pomieszczeń domu służących mieszkańcom m.in. pokoi mieszkańców domu, pomieszczeń kuchennych czy jadalni, łazienek, pomieszczeń do wspólnego przebywania, pomieszczeń pomocniczych do prania i suszenia, czy pomieszczeń do prowadzenia zajęć rehabilitacyjno-ruchowych. Biorąc pod uwagę, że bez kotłowni prawidłowe funkcjonowanie domu nie będzie możliwe, istnieje możliwość sfinansowania w ramach modułu II remontu tego pomieszczenia, którego funkcje co do zasady będą służyły mieszkańcom domu. Przy czym remont kotłowni

w ramach programu jest możliwy o ile będzie ona wykorzystywana tylko i wyłącznie na potrzeby nowo powstałego rodzinnego domu pomocy.

13. Czy jeżeli możliwe dofinansowanie w ramach modułu II należy wskazać w przeliczeniu na koszt jednego tworzonego miejsca, to czy możliwe jest dofinansowanie również części wspólnych?

Tak. Dofinansowanie może dotyczyć remontu i zakupu wyposażenia do wszystkich pomieszczeń domu użytkowanych przez mieszkańców, m.in. pokoi mieszkańców domu, pomieszczeń kuchennych czy jadalni, łazienek, pomieszczeń do wspólnego przebywania, pomieszczeń pomocniczych do prania i suszenia, czy pomieszczeń do prowadzenia zajęć rehabilitacyjno-ruchowych.

W tym wypadku ogólny koszt dofinansowania remontu lub zakupu wyposażenia do nowo tworzonego domu należy podzielić przez liczbę tworzonych w domu miejsc – otrzymana wartość nie może być wyższa niż 50 tys. zł.

Uwaga: Nie są jednak kwalifikowalne koszty, które będą wydatkowane na remont czy wyposażenie pomieszczeń użytkowanych prywatnie tylko i wyłącznie przez osobę fizyczną prowadzącą rodzinny dom zamieszkującą w budynku (lub osobę kierującą rodzinnym domem w przypadku prowadzenia przez OPP)

14. Co jest kosztem realizacji zadania w ramach modułu IIB?

W ramach modułu IIB możliwe jest jednorazowe wsparcie finansowe nowotworzonych rodzinnych domów pomocy celem dostosowania pomieszczeń do wymogów rozporządzenia przez dofinansowanie remontu pomieszczeń lub zakupu wyposażenia w budynkach będących własnością organizacji pożytku publicznego, w których planowane jest uruchomienie rodzinnego domu pomocy na podstawie umowy zawartej z gminą.

W ramach modułu IIB dofinansowanie jest możliwe, w sytuacji kiedy gmina planuje zawarcie umowy z organizacją pożytku publicznego na utworzenie w 2023 r. rodzinnego domu pomocy, jednocześnie dofinansowując na podstawie art. 25 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w związku z art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych remont lub zakup wyposażenia budynku będącego własnością organizacji pożytku publicznego, w którym planuje się uruchomienie rodzinnego domu pomocy.

Ogólnym kosztem realizacji zadania w tym module jest dofinansowanie udzielone przez gminę organizacji pożytku publicznego na podstawie art. 25 ustawy o pomocy społecznej na remont lub zakup wyposażenia domu. Dotacja z budżetu państwa w ramach Programu 2023 może stanowić kwotę nie większą niż 80% ogólnego kosztu realizacji zadania, tj. dotacji udzielanej przez gminę dla organizacji.

Tym samym wymagany jest wkład własny jednostki samorządu terytorialnego w wysokości nie mniejszej niż 20% ogólnego kosztu realizacji zadania.

15. Jakie są terminy przystąpienia do programu? Do kiedy gmina może złożyć zapotrzebowanie na środki w ramach programu?

Zapotrzebowanie na środki w ramach programu (zarówno w module I jak II) składane jest jednokrotnie za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej. Zapotrzebowanie składane jest do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej za pośrednictwem urzędów wojewódzkich.

Ministerstwo po opublikowaniu wzorów zapotrzebowania w CAS, poinformuje urzędy wojewódzkie o wyznaczonym terminie zbierania zapotrzebowań od gmin oraz o terminie przekazania sprawozdania zbiorczego z województwa. Urzędy wojewódzkie będą zobligowane do przekazania do wszystkich gmin z terenu województwa informacji o możliwości ubiegania się o środki wraz ze wskazaniem terminów aplikowania o środki.

16. Jakie jest zadanie urzędów wojewódzkich po zebraniu zapotrzebowań gmin?

Urzędy wojewódzkie będą zobligowane do weryfikacji złożonych zapotrzebowań – w przypadku zapotrzebowań wypełnionych błędnie bądź wypełnionych niekompletnie będą wnioskowały o ich uzupełnienie/poprawienie. Następnie zbiorcze zapotrzebowanie z województwa urzędy wojewódzkie prześlą do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

17. Do czego zobowiązuje gminę konieczność utrzymania trwałości zadania w module II?

Za utrzymanie trwałości zadania należy rozumieć kontynuowanie zlecenia przez gminę prowadzenia rodzinnego domu pomocy oraz utrzymanie miejsc w rodzinnym domu pomocy. W tym czasie jednostka samorządu jest zobowiązana do przedstawiania corocznych sprawozdań z kontynuacji realizacji zadania właściwemu wojewodzie.

Przez powyższe należy rozumieć, że przez kolejne 5 lat, tj. do 2028 r.:

- gmina będzie miała podpisaną umowę z OPP lub osobą fizyczną na prowadzenie rodzinnego domu pomocy w wyremontowanym/wyposażonym przy udziale środków z programu budynku,
- wymieniony wyżej dom będzie dysponował liczbą miejsc nie mniejszą niż ta, która została dofinansowana na tworzenie w ramach modułu II.

Uwaga: utrzymanie trwałości zadania należy rozumieć jako funkcjonowanie domu z określoną liczbą miejsc bez względu czy miejsca te są wykorzystywane czy też nie – kluczowe w tym przypadku jest utrzymanie miejsc i gotowość do przyjęcia osób.

18. Co jeżeli OPP lub osoba fizyczna zrezygnują z prowadzenia domu utworzonego w ramach modułu II?

W tym wypadku gmina ma trzy możliwości:

1. Jeżeli dom był prowadzony w budynku udostępnionym z zasobów gminy, gmina zleca prowadzenie domu innej OPP lub osobie fizycznej – prowadzenie domu przez inny podmiot jest możliwe i będzie traktowane jako kontynuacja zadania, gdyż nadrzędnym celem jest utrzymanie miejsc w utworzonym rodzinnym domu pomocy.
2. Gmina zwraca środki z dotacji proporcjonalnie do okresu, w jakim rodzinny dom pomocy nie będzie funkcjonował, tj. 1/5 kwoty dotacji za każdy rozpoczęty rok niedochowania trwałości zadania.
3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, w sytuacji niedochowania trwałości zadania istnieje możliwość odstąpienia od żądania zwrotu środków dotacji, w sytuacji kiedy przedmiotowy budynek gmina bądź organizacja pozarządowa w porozumieniu z gminą (w sytuacji, gdy zadanie realizowane było w budynku będącym własnością organizacji pożytku publicznego) przeznaczy na realizację innych zadań gminy z obszaru pomocy społecznej (np. ośrodek wsparcia, mieszkanie chronione). Decyzję w tym zakresie podejmuje wojewoda po konsultacji z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej, na uzasadniony wniosek gminy o odstąpienie żądania zwrotu środków z dotacji w związku z niedochowaniem trwałości realizacji zadania.

19. Co jeśli gmina nie dochowa trwałości zadania w ramach modułu II?

Gmina zwraca środki z dotacji proporcjonalnie do okresu, w jakim rodzinny dom pomocy nie będzie funkcjonował, tj. 1/5 kwoty dotacji za każdy rozpoczęty rok niedochowania trwałości zadania.

Uwaga: w danym roku trwałość została dochowana, o ile dom funkcjonował przez wszystkie 12 miesięcy roku.

Przykład:

Gmina otrzymała w 2023 r. dotację w kwocie 150 000 zł na wyposażenie tworzonego domu, tym samym zobligowana jest do dochowania trwałości zadania w latach 2024-2028.

W listopadzie 2026 r. dom przestaje funkcjonować. Tym samym należy uznać, że trwałość zadania została zachowana w 2024 i 2025 r., a trwałość nie została utrzymana w latach 2026, 2027 i 2028.

1/5 kwoty dotacji za każdy rok to kwota 30 000 zł, tym samym kwota dotacji do zwrotu wynosi 90 000 zł.

20. W jaki sposób wojewoda powinien promować wśród jednostek samorządu terytorialnego założenia programu oraz dobre praktyki w zakresie funkcjonowania rodzinnych domów pomocy.

Wybór form i sposobów promowania rodzinnych domów pomocy zależy od możliwości oraz decyzji wojewodów (mogą to być np. informacje/pisma/informatory przekazywane do jednostek samorządu terytorialnego, ale również informacje na temat tej formy wsparcia przekazywane podczas różnego typu spotkań, takich jak: konferencje czy narady, których uczestnikami będą przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego). Przedmiotowa forma wsparcia jest bardzo mało rozpowszechniona i z doświadczeń wynika, że przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego mają małą wiedzę na temat możliwości podpisywania umów oraz kierowania do rodzinnych domów pomocy jako alternatywy dla kierowania osób do domów pomocy społecznej. W związku z powyższym wszelkie działania zwiększające świadomość i wiedzę w tym zakresie podejmowane przez urzędy wojewódzkie są zasadne.